

Mező-Vad Kft.

Szimulált vadkárók szántóföldi kultúrákban

Napraforgó, kukorica és őszi búza

MYSZOE

Dr. habil. Marosán Miklós ü. szakértő

Dr. Király István ü. szakértő

Bevezetés

- A termésképzés befejeződése előtt keletkező vad által okozott károk területi aránya és terméskiesés mértéke nem egyenesen arányos, ha nem egybefüggő a károsítás.
- A termésképzés befejeződése után keletkező vagy egybefüggő vad által okozott károk esetében a károsítási % és a termésveszteség %-a azonos.

Bevezetés

- A növényállományok regenerációja az alábbiakon alapul:
  - Tőszámcsökkenéskor:
    - A szomszédos növények növétere, fény-, víz-, tápanyag-ellátottsága nő,
  - Rágáskár (csonkítás) esetén:
    - Elágazó hajtás virágzatot fejleszthet,
    - Megreked a növekedésben és kevesebbet árnyal, kevesebb vizet és tápanyagot vesz fel.

Célkitűzések

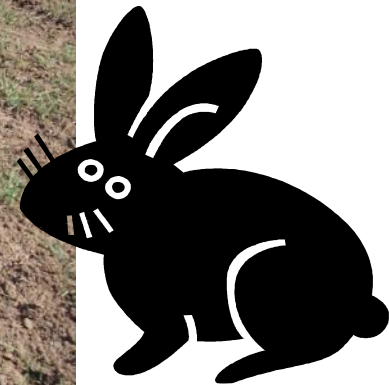
- Általános célok:
  - A vadkárbecslés objektív alapokra helyezése,
- Konkrét célok:
  - Elemezni a kapcsolatot a károsítási % és a terméskiesési % között,
  - Elemezni a kapcsolatot a vadkár típusok és a termésminőség között,
  - Mindezeket modellkísérletben, ellenőrzött körülmények között végezzük.

A napraforgó kísérlet ismertetése

— Napraforgó szimulált kárképek:

1. Korai szikleveles állapotban történő (mezei nyúl),
2. Korai 4-6 leveles állapotban történő (őz),
3. Kései, csillagbimbós állapotban történő (gímszarvas).

Napraforgó korai (szikleveles) károsítás

Napraforgó korai (4-6 leveles) károsítás

A napraforgó kísérlet ismertetése

- Károsítások mértéke minden esetben 10-től 70%-ig, tízszázalékos lépésekkel,
- A felmért, vizsgált paraméterek:
  - Termésátlag,
  - Termésjellemzők: ezerkaszat-tömeg, betakarításkori nedvesség, olajtartalom, tányér méretei.
- Helyszín: Martonvásár, PlasmProtect Kft., ellenőrzött kísérleti körülmények.

A kísérleti blokkok

napraforgó

tőhiány

		1	2	3	4	5	6	7	
I	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
II	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
III	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
IV	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll

csonkított

		1	2	3	4	5	6	7	
I	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
II	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
III	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
IV	kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll

A kukorica kísérlet ismertetése

–Kukorica kísérletek:

–Kései, a képződő cső feletti teljes levélfelület elvesztésével járó kár (gímszarvas rágáskár),

–Károsítások mértéke minden esetben 10-70%-ig, tízszázalékos lépésekkel.

Kukorica levélfelület csökkentő rágáskár

A kukorica kísérlet ismertetése

- Termésátlag,
- Termésjellemzők:
  - Ezerszem tömeg,
  - Hektolitertömeg,
  - Betakarításkori nedvesség,
  - Csőparaméterek (hossz, sorok- és szemek száma)

kukorica rágáskár

	1	2	3	4	5	6	7	
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll

A búza kísérlet ismertetése

- Őszi búza
  - Rágáskár szimulálása teljes állományban:
    - 1x,
    - 2x,
    - Zászlóslevél eltávolítás.
  - Tővesztéssel járó extrém taposás 10-70% felületig, tízszázalékos lépésekkel

A búza kísérlet ismertetése

- Termésátlag,
- Termésjellemzők:
  - Ezerszem tömeg,
  - Hektolitertömeg.

őszi búza rágáskár

1 2 3

kontroll	1X" rágás"	2X" rágás"	zászlólevél csonkítás	kontroll
kontroll	1X" rágás"	2X" rágás"	zászlólevél csonkítás	kontroll
kontroll	1X" rágás"	2X" rágás"	zászlólevél csonkítás	kontroll
kontroll	1X" rágás"	2X" rágás"	zászlólevél csonkítás	kontroll

őszi búza taposási kár

1 2 3 4 5 6 7

kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll
kontroll	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	kontroll

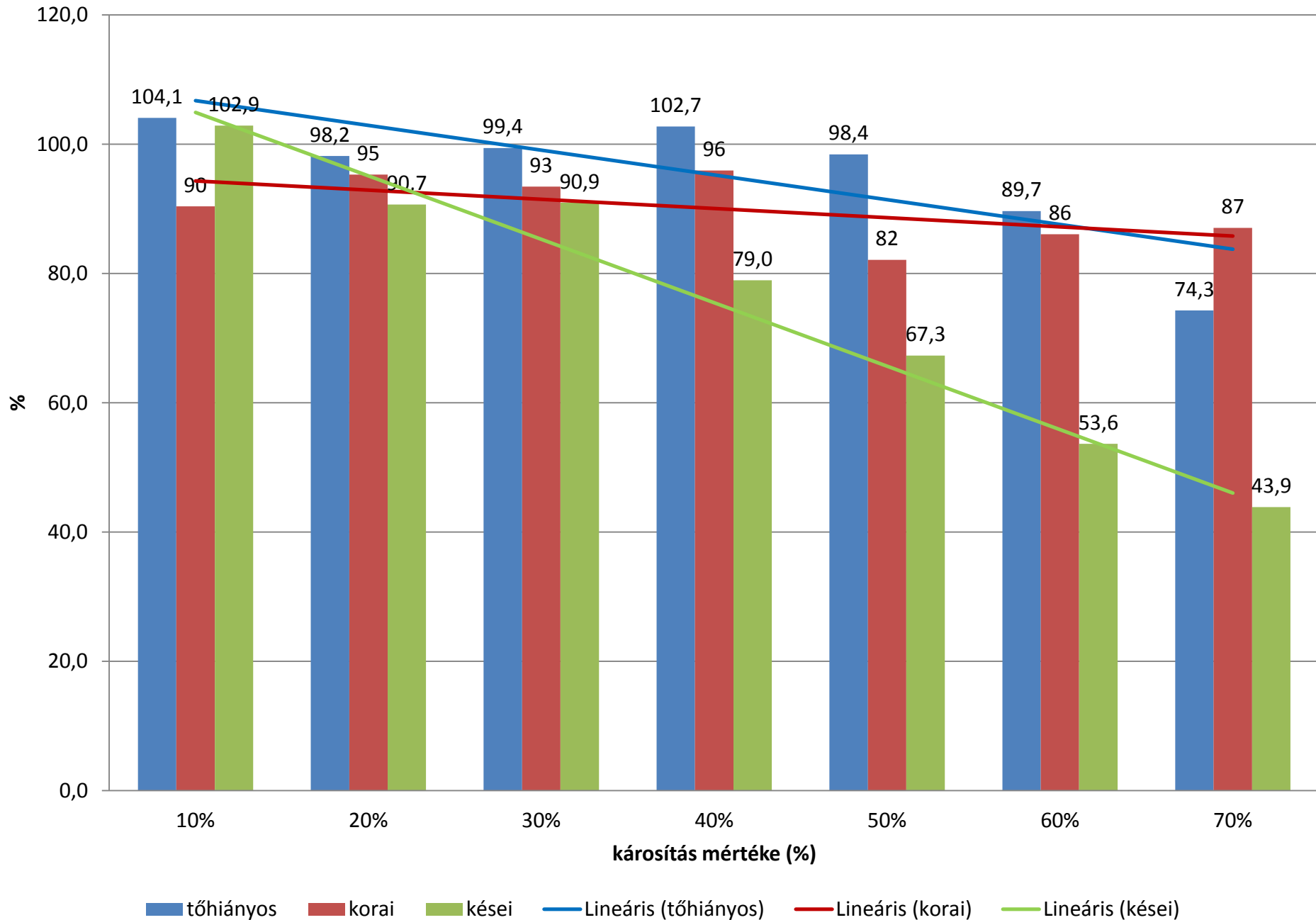
EREDMÉNYEK NAPRAFORGÓBAN

Termésátlag eredményei

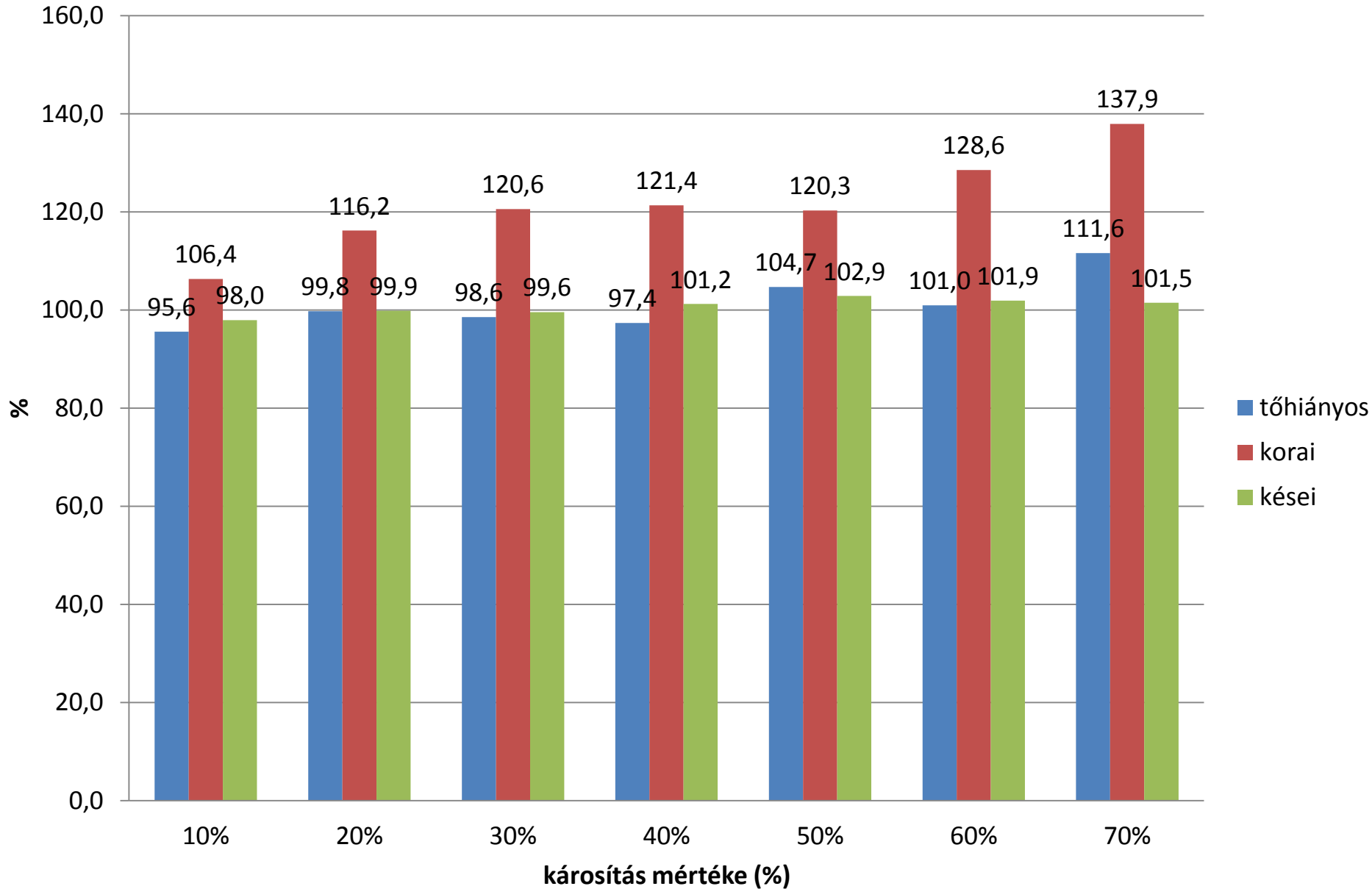
A termésátlag százalékos változása a kontrollhoz képes

Termésjellemezők változása (minőségi kár)

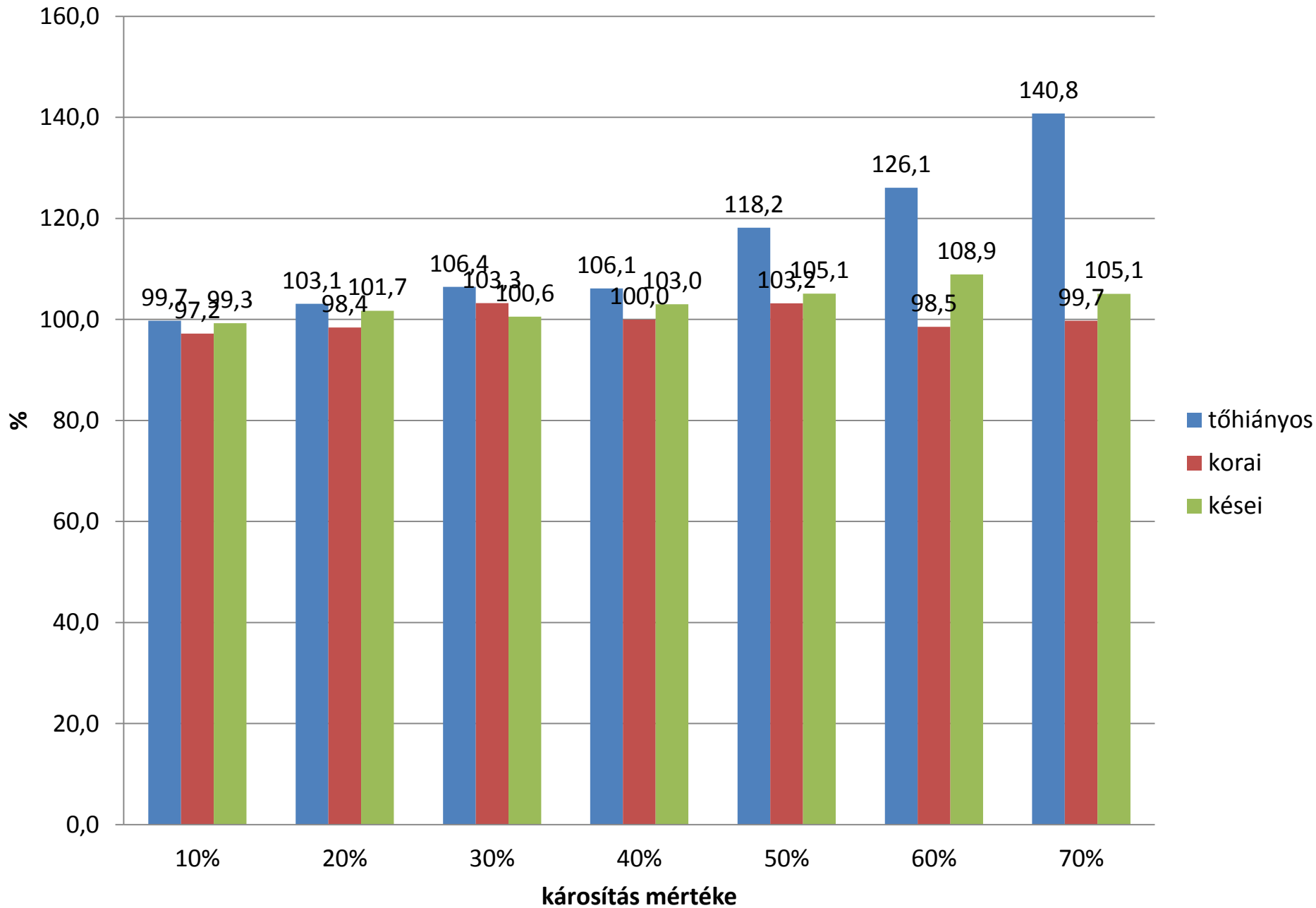
- Betakarításkori nedvességtartalom,
- Ezerkaszattömeg,
- Olajtartalom (%).

Betakarításkori nedvességtartalom változása a kontrollhoz képest (%)

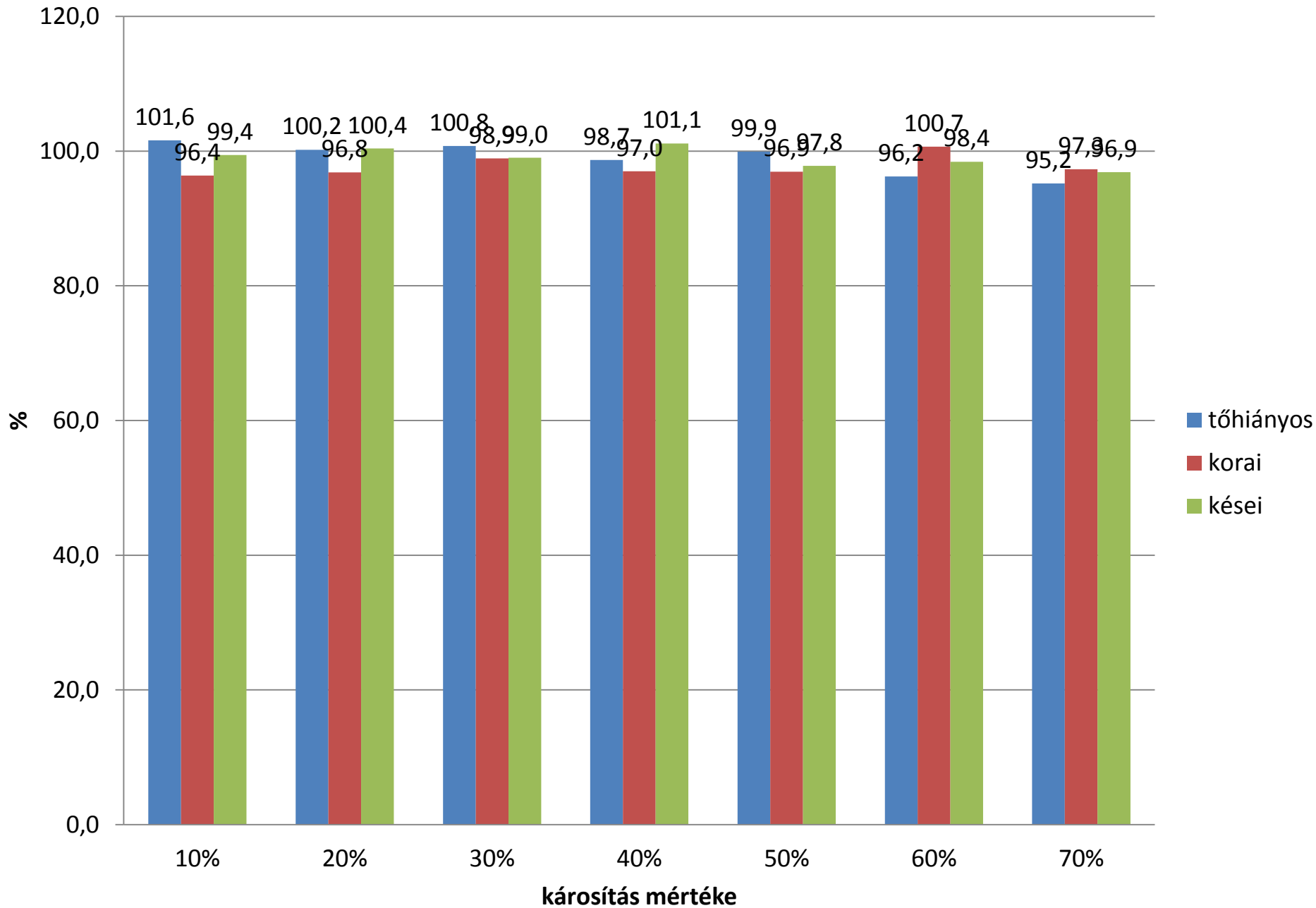

Ezerkaszat tömeg százalékos változása

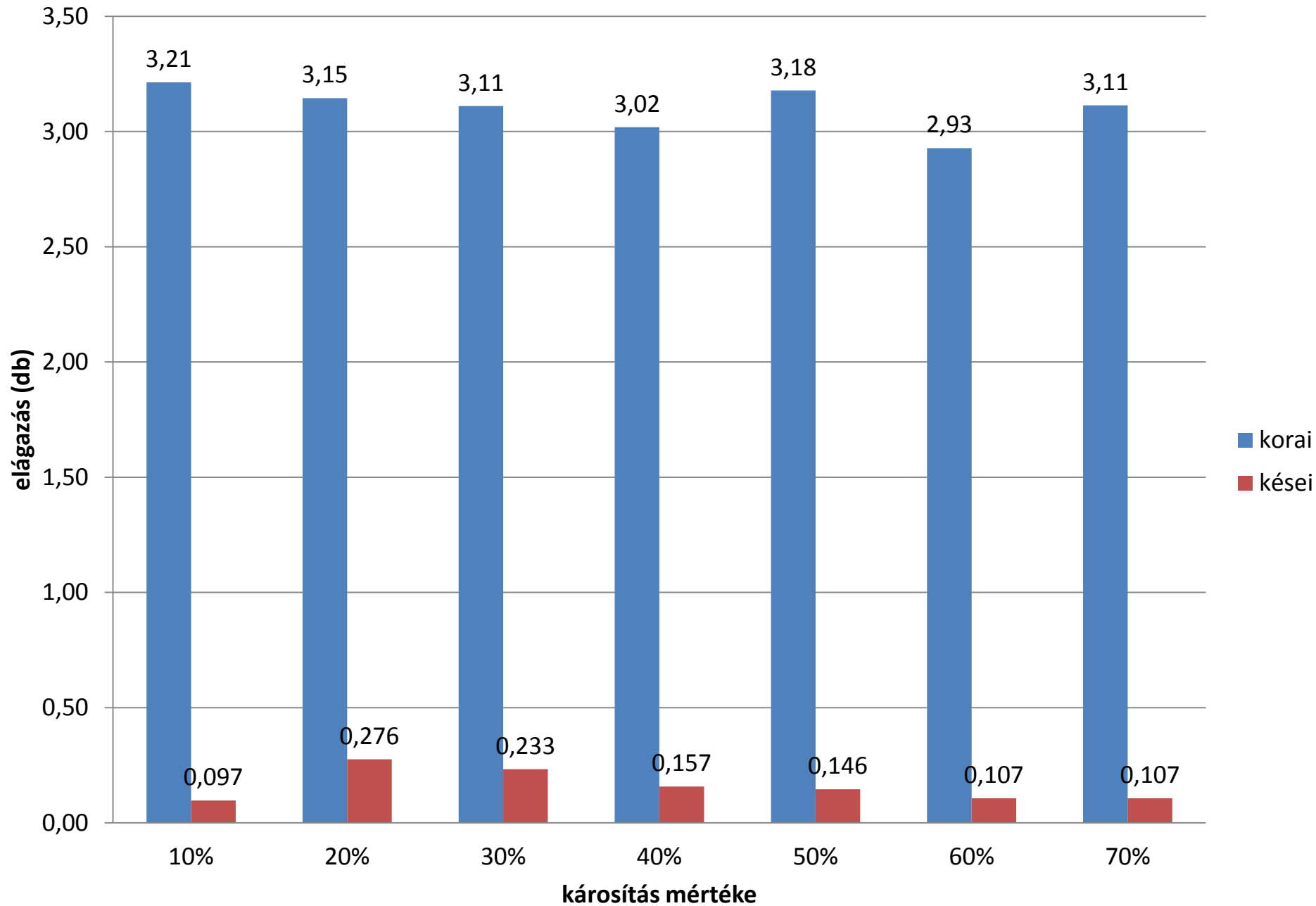
Olajtartalom százalékos változása a kontrollhoz képest

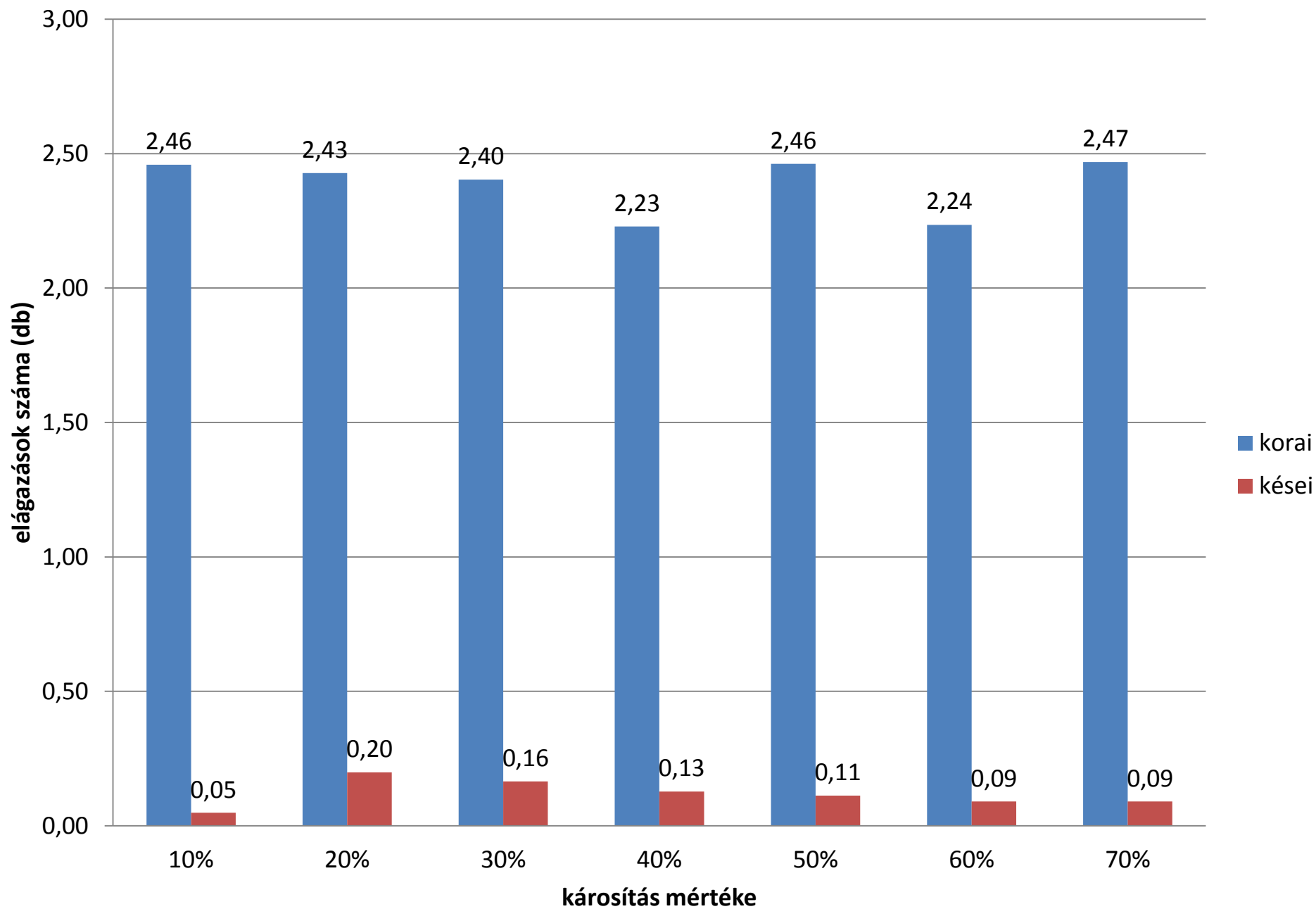
Növényélettani reakciók

- Elágazások száma
- Tányérfelület változása

Elágazások száma csonkított növényenként

Termő elágazások száma csonkított növényenként

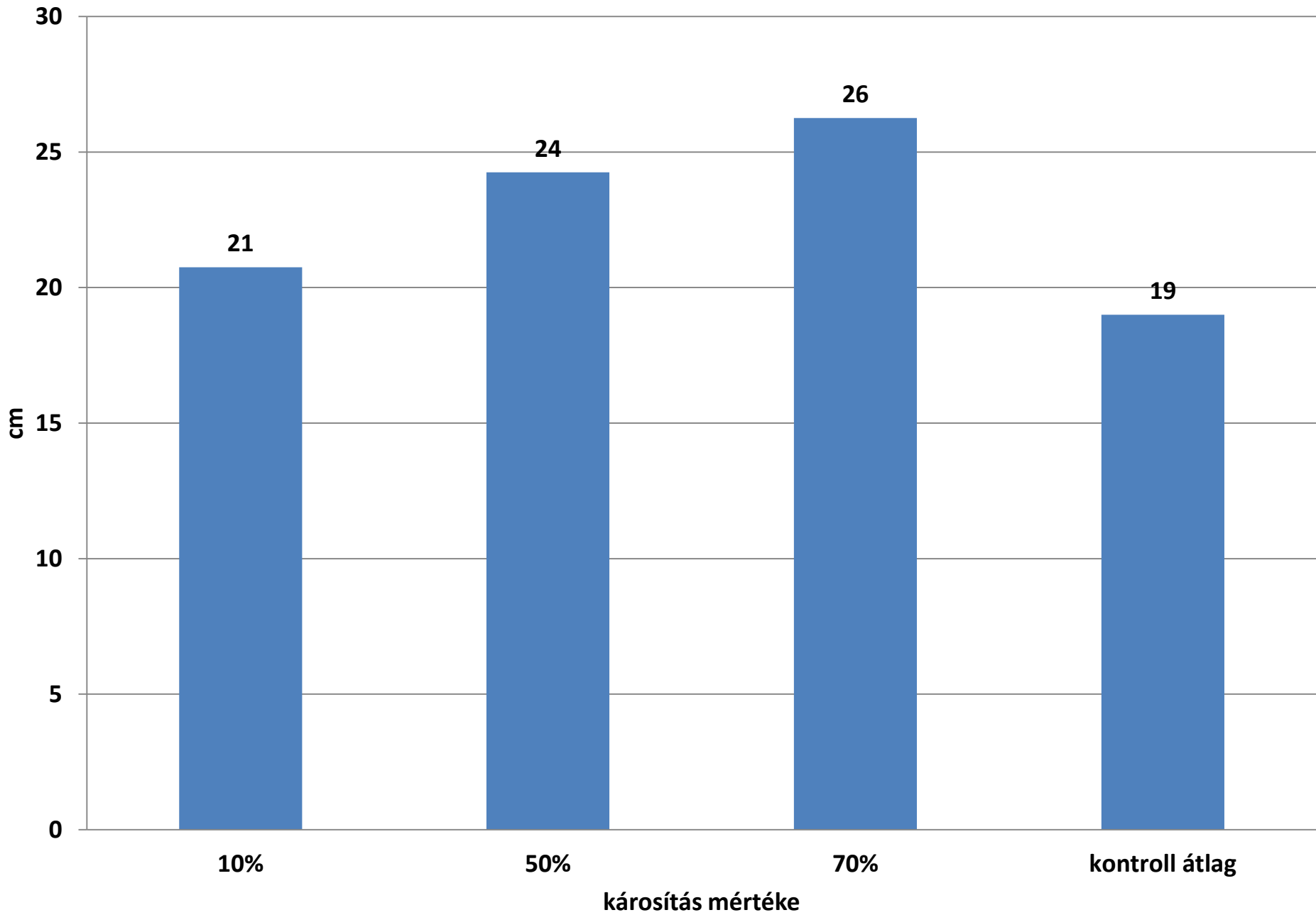

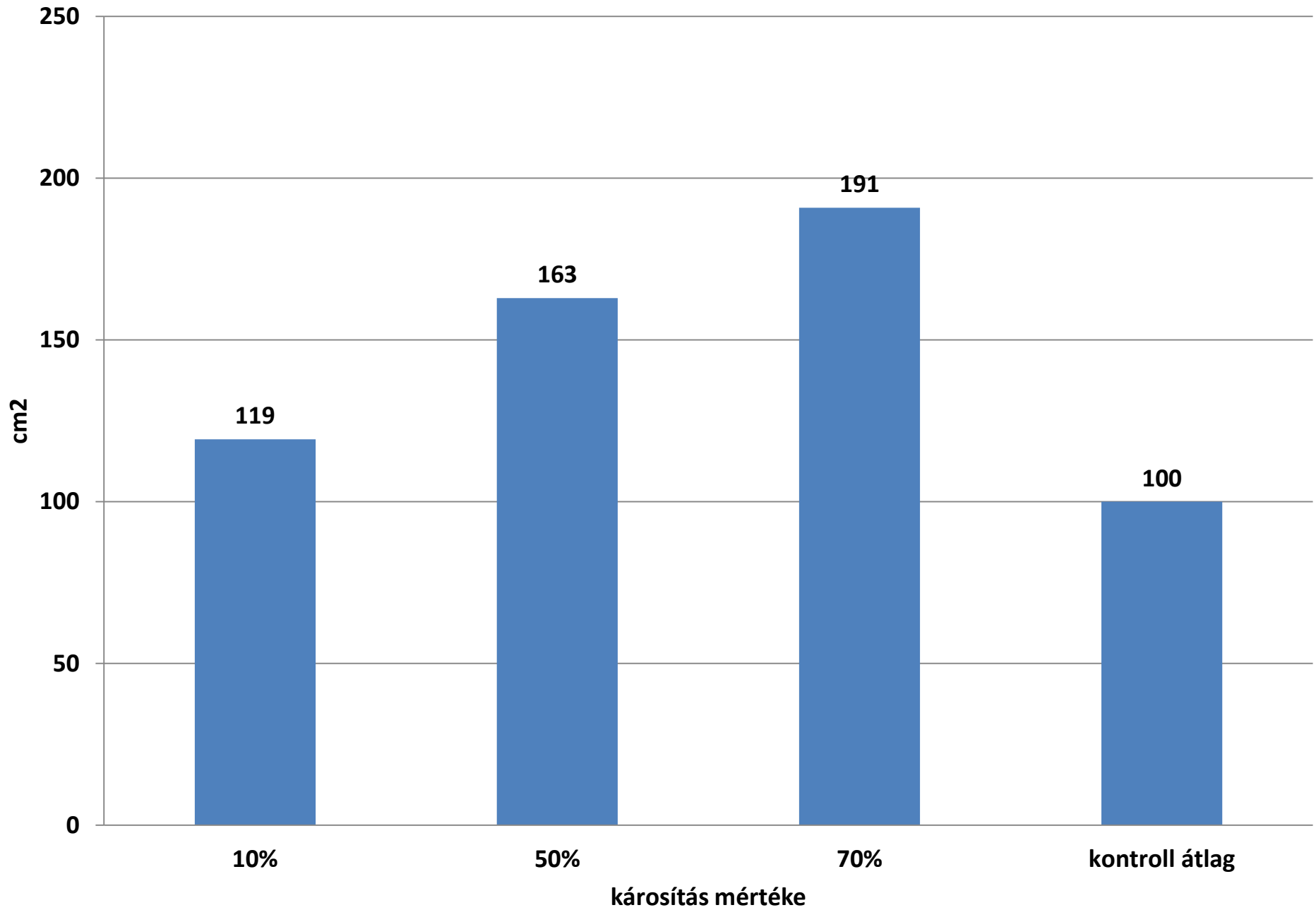
Tányérparaméterek többleti állomány esetében

Átlagos tányérátmérő

Átlagos tányérfelület

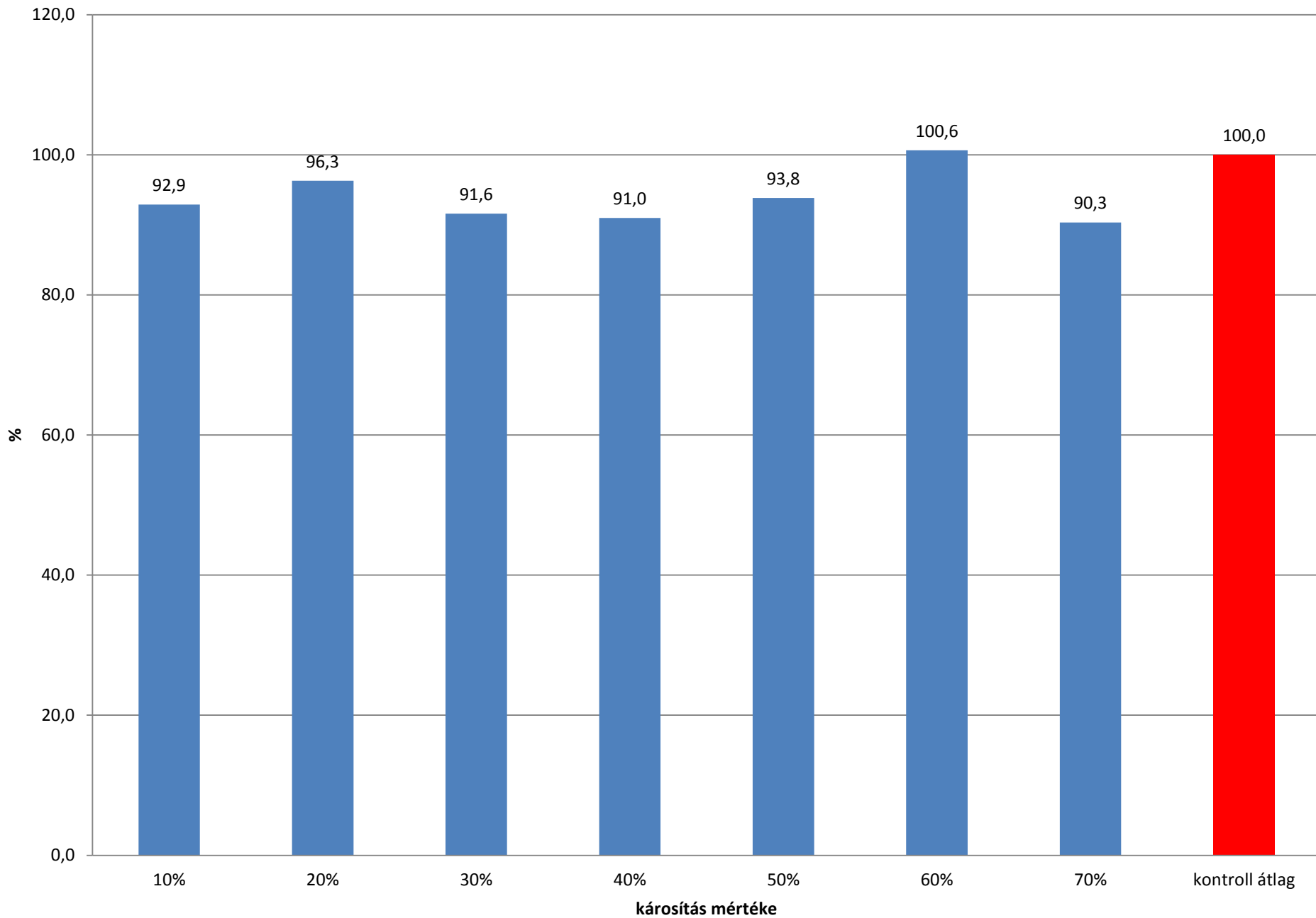
EREDMÉNYEK KUKORICÁBAN

Termésátlag eredményei

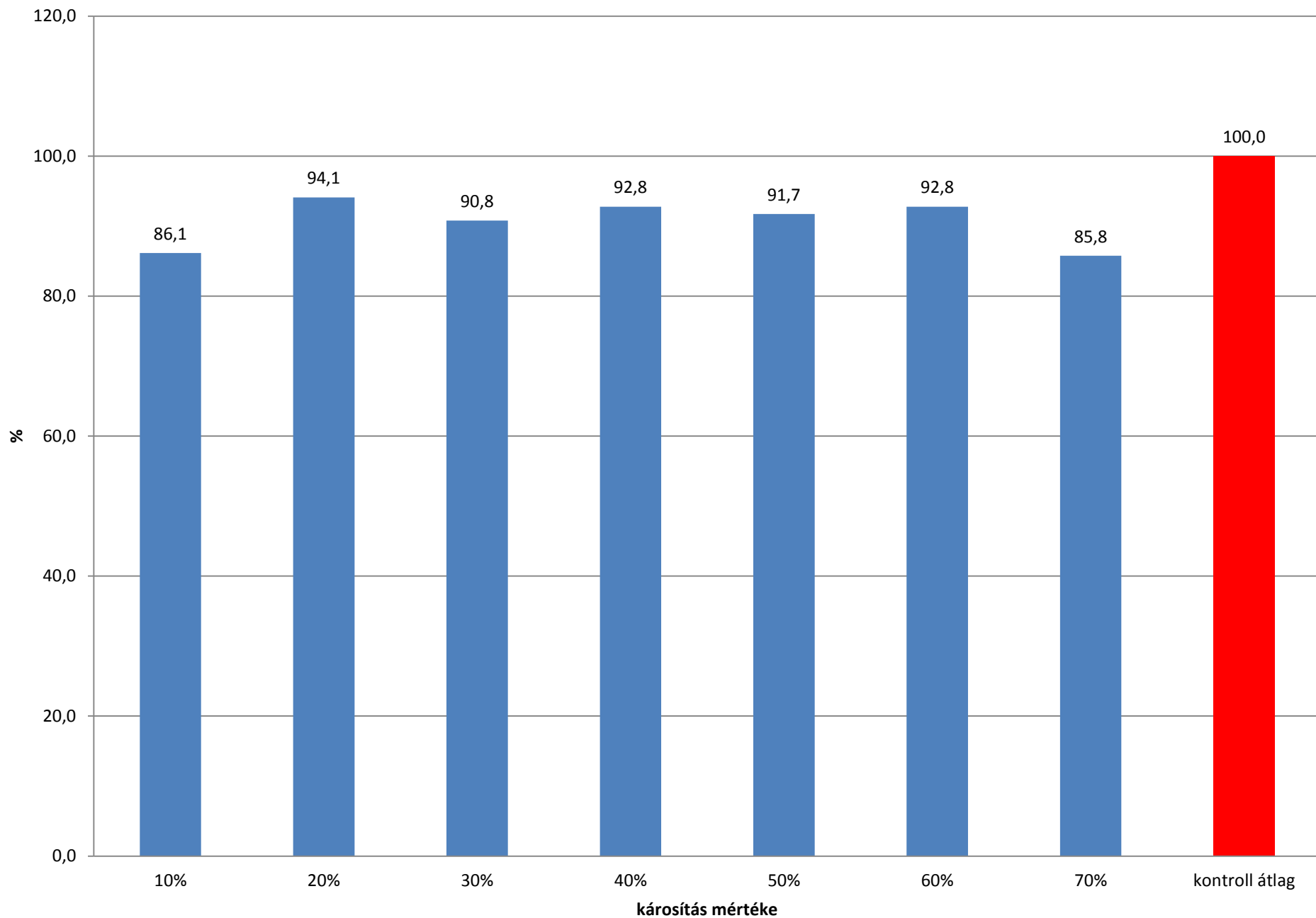
A termésátlag százalékos változása

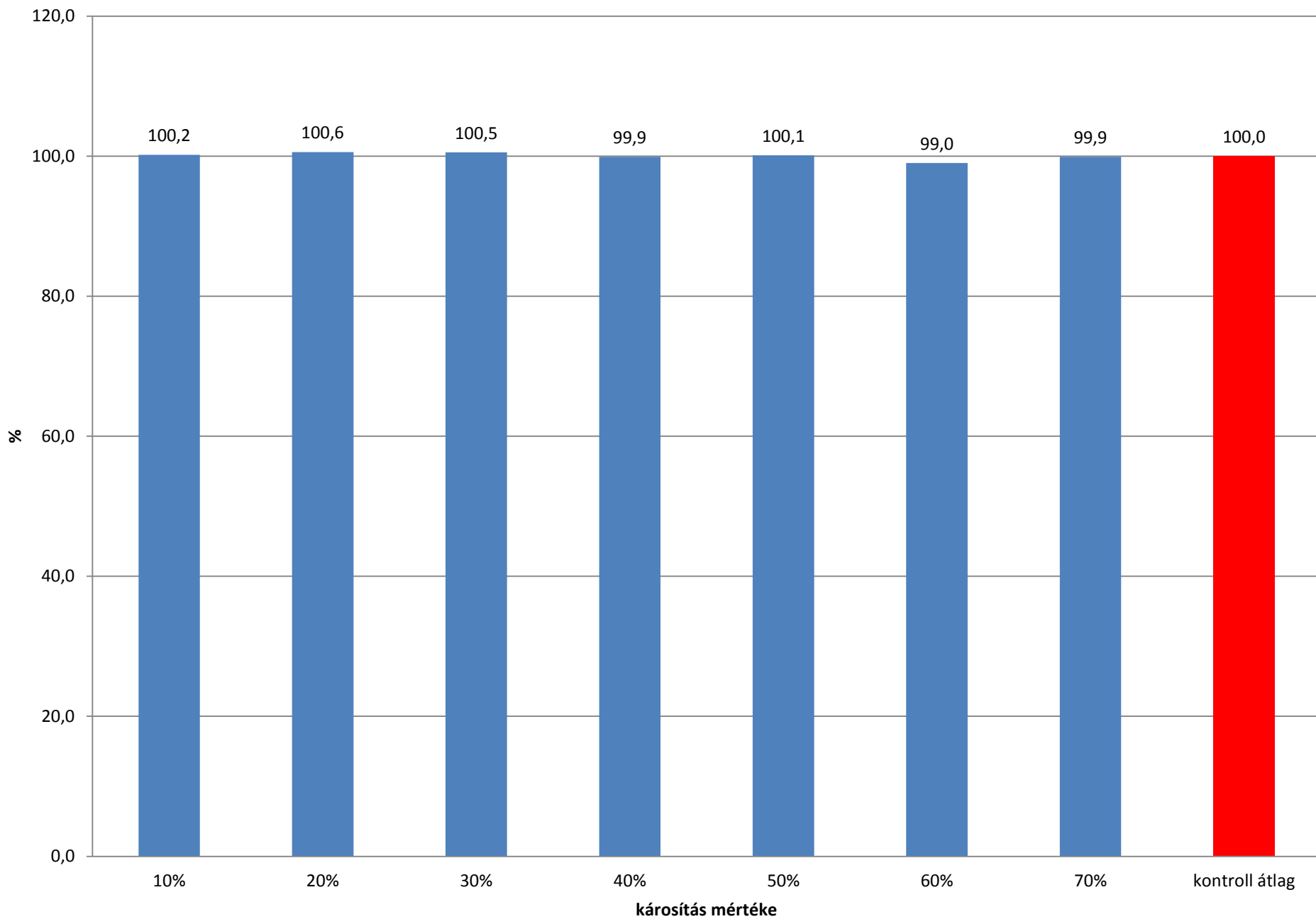
Termésjellemezők változása

- Betakarításkori nedvességtartalom,
- Hektolitertömeg,
- Ezerszemtömeg.

A betakarításkori nedvesség százalékos változása

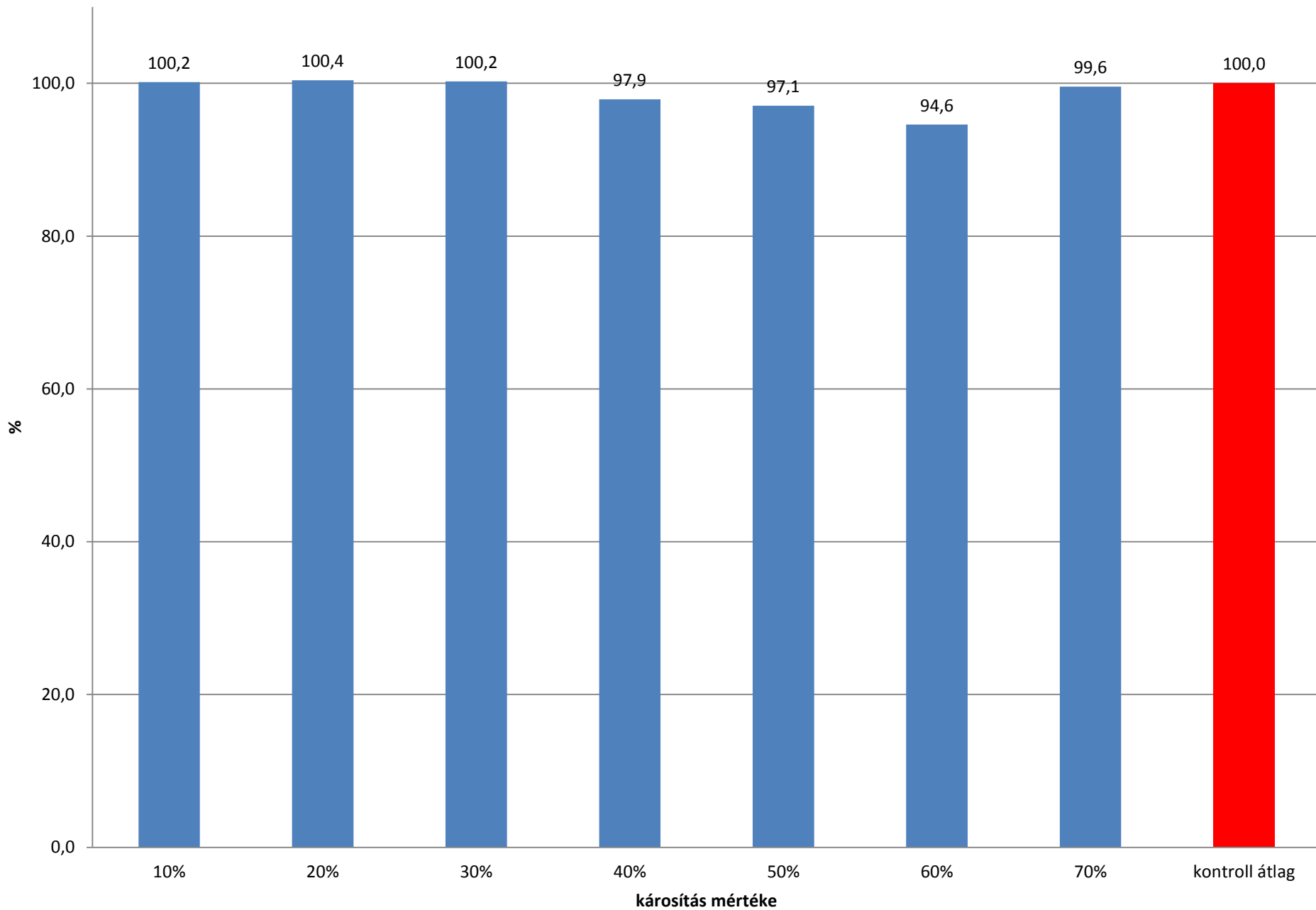

A hektolitertömeg százalékos változása

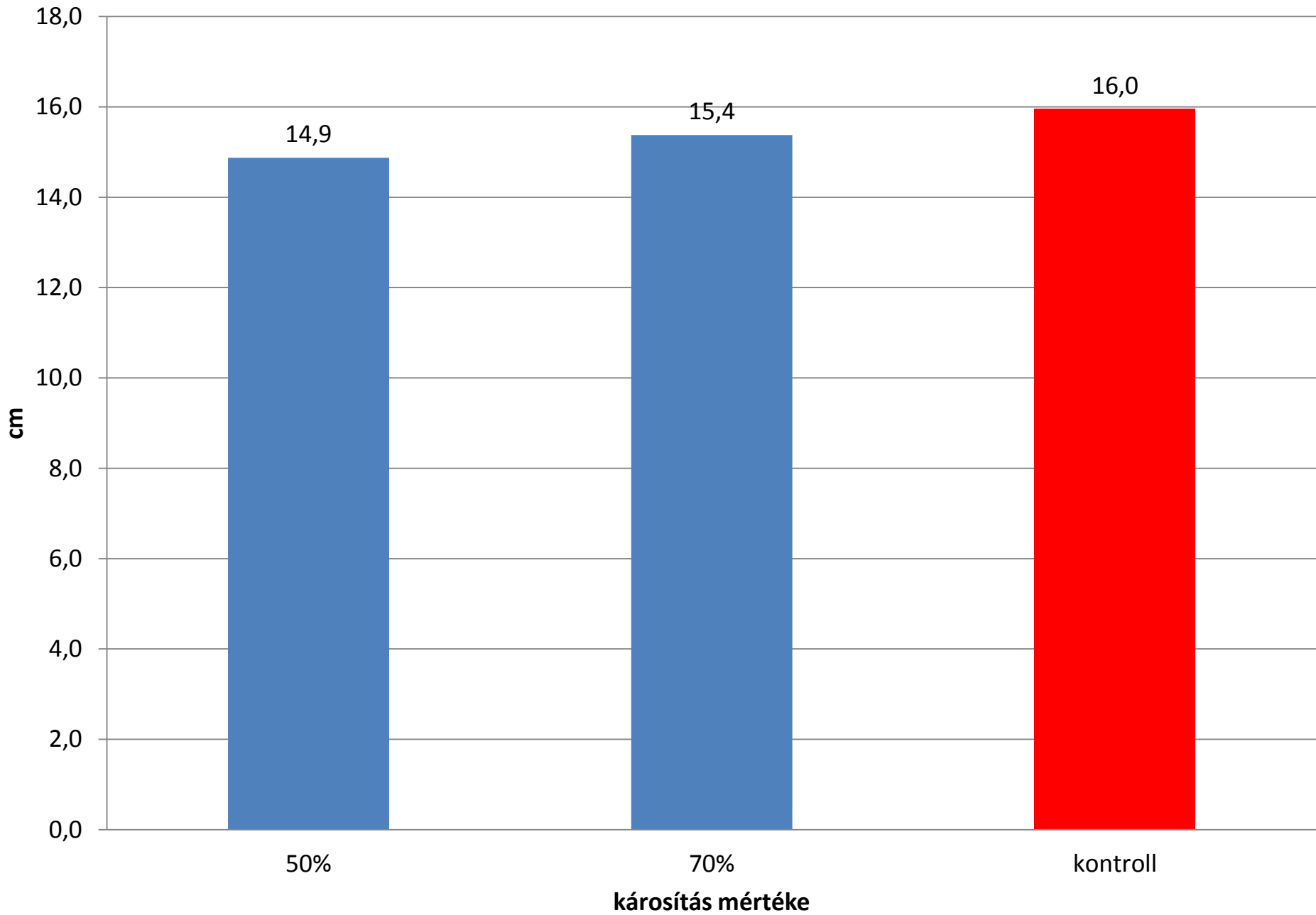
Az ezerszemtömeg százalékos változása

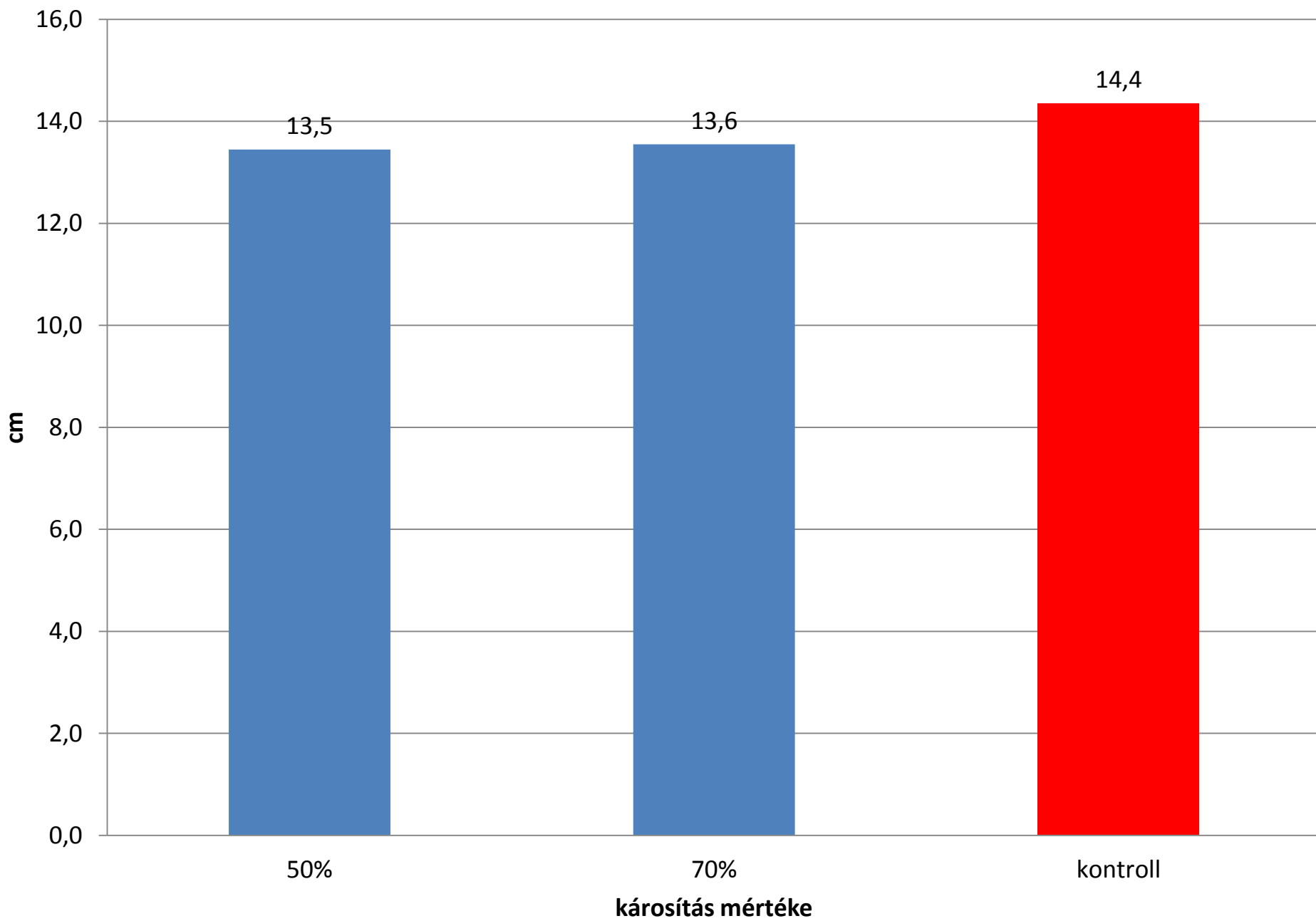
Növényélettani reakciók

- Csőparaméterek:
  - Csőhossz,
  - Termő csőhossz,
  - Szemsorok száma,
  - Csövenkénti szemek száma.

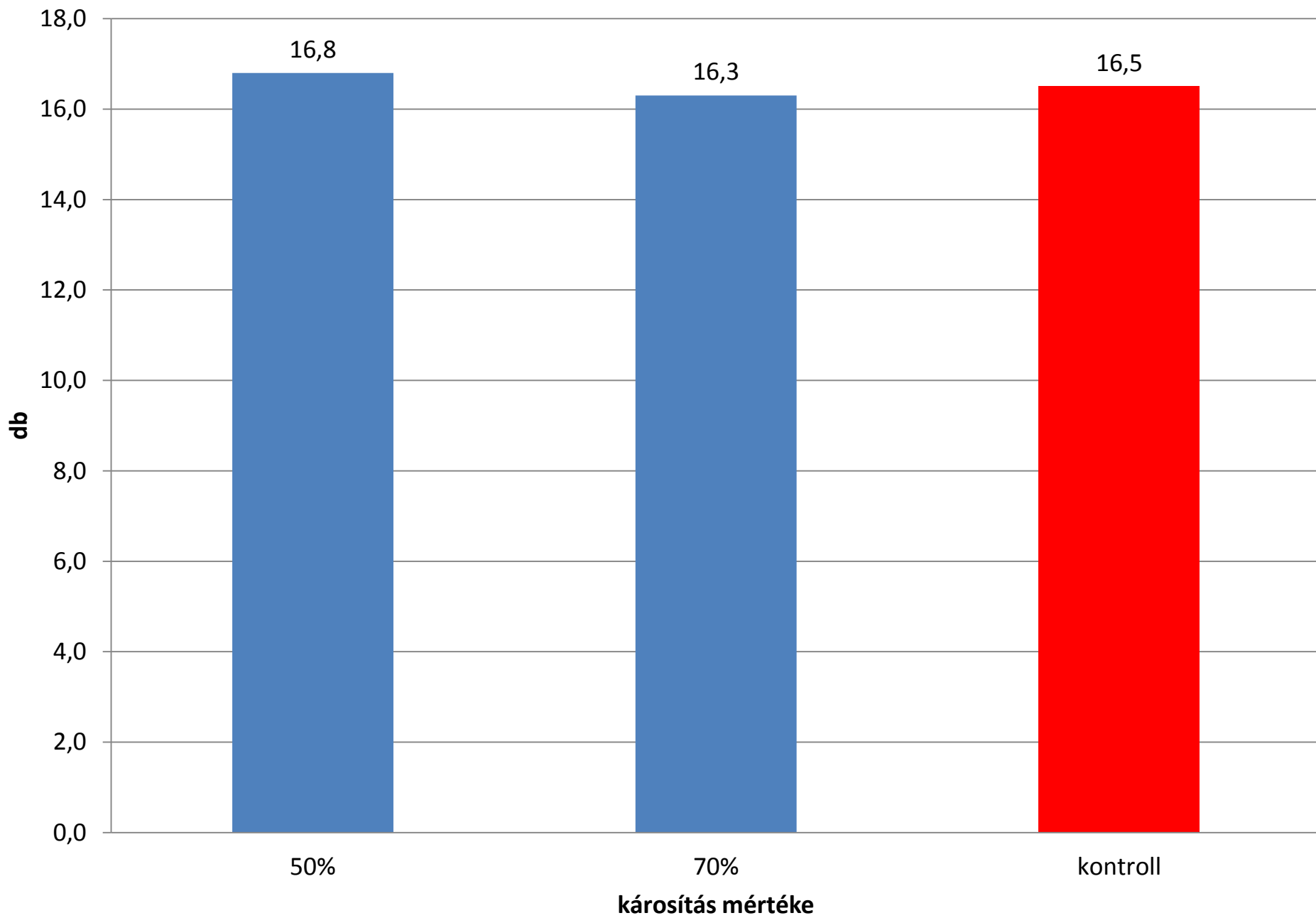
A teljes csőhossz változása kétféle károsítás esetén

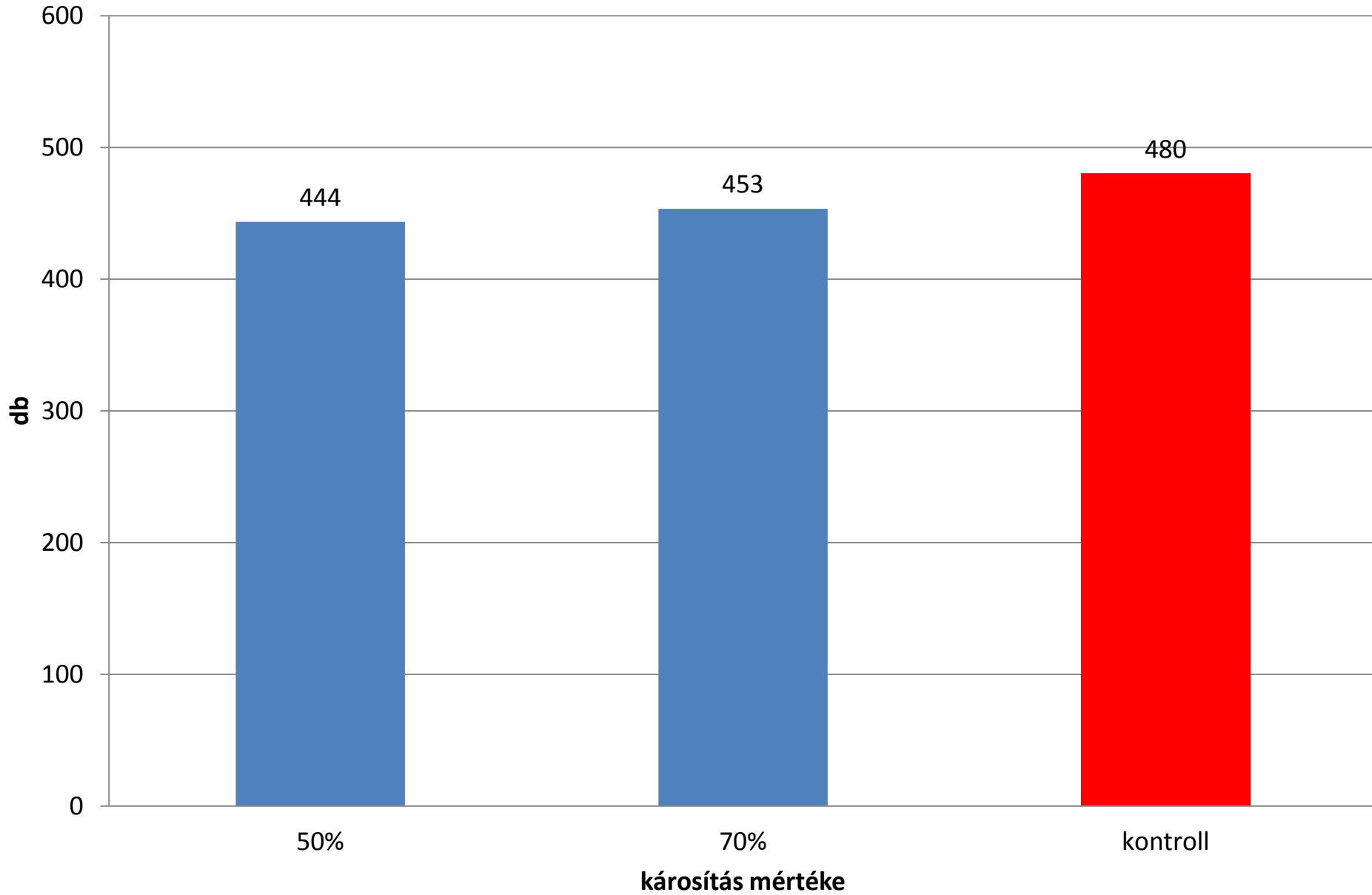
A kötött (termő) cső hossza kétféle károsítás esetében

A szemsorok száma kétféle károsítás esetén

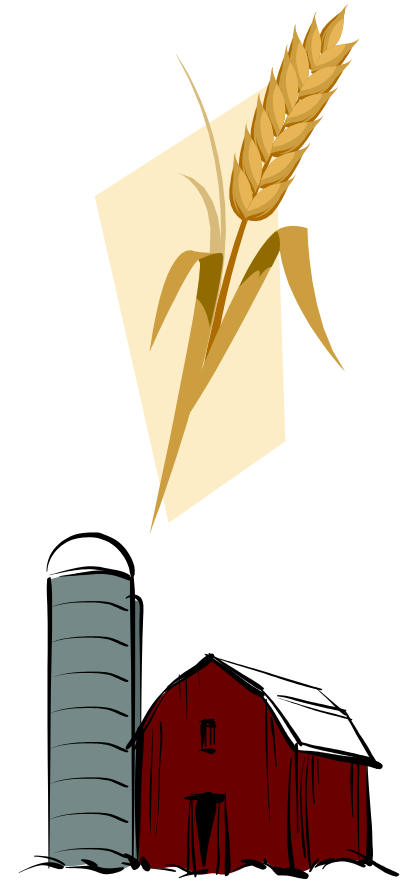
A csövenkénti szemszám alakulása kétféle károsítás esetén

EREDMÉNYEK BÚZÁBAN

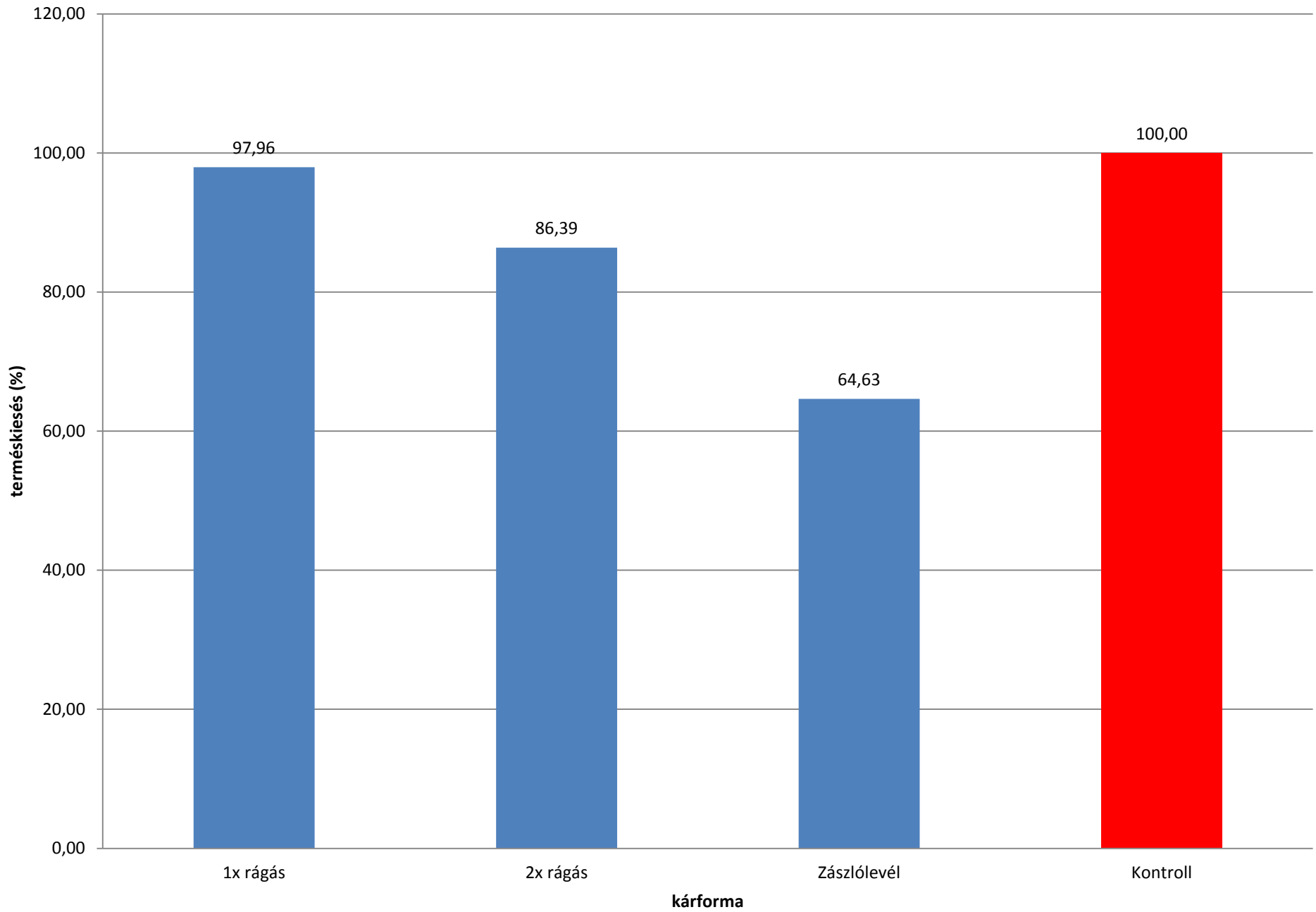

Termésmennyiség eredményei

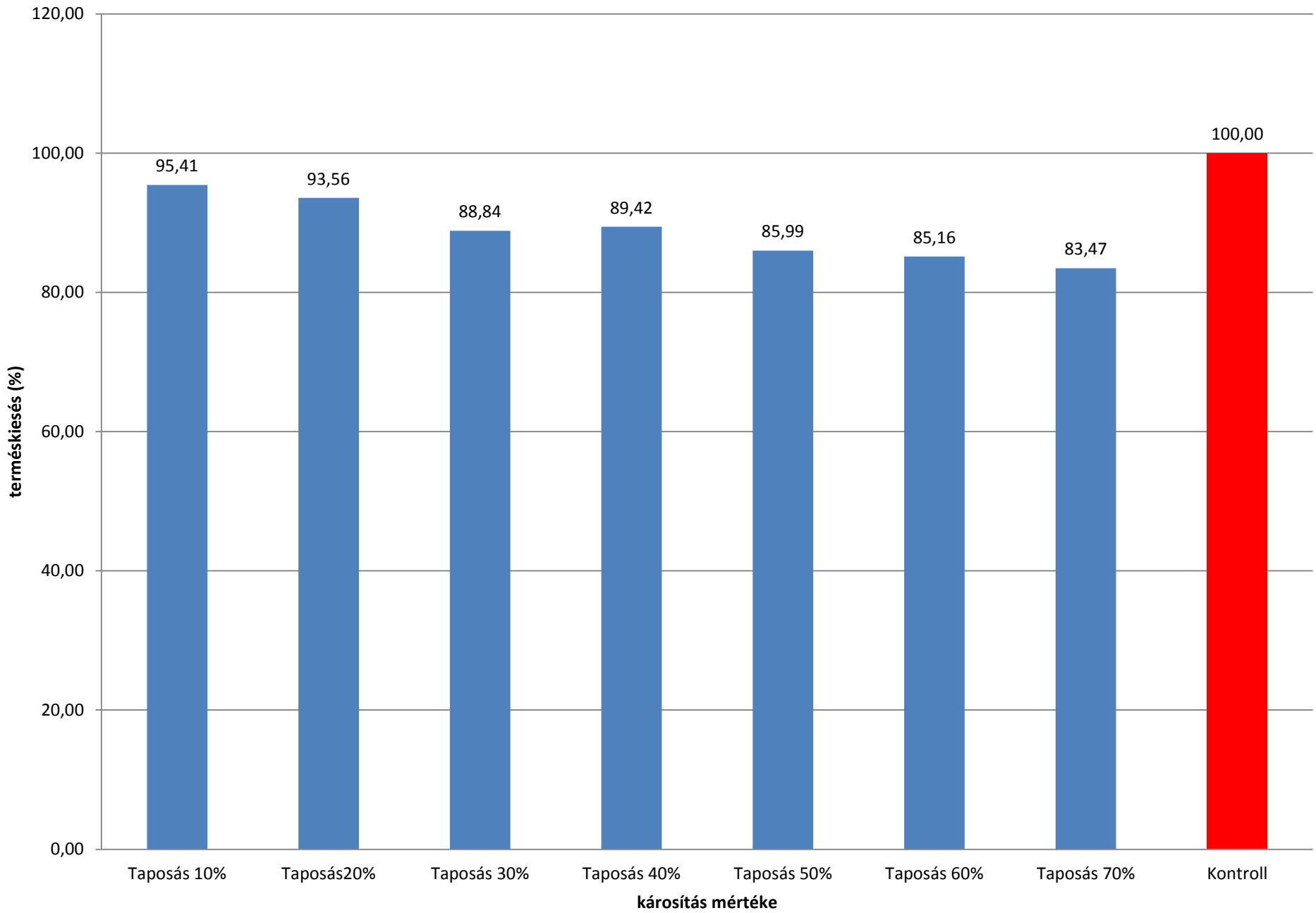

Szimulált rágáskár

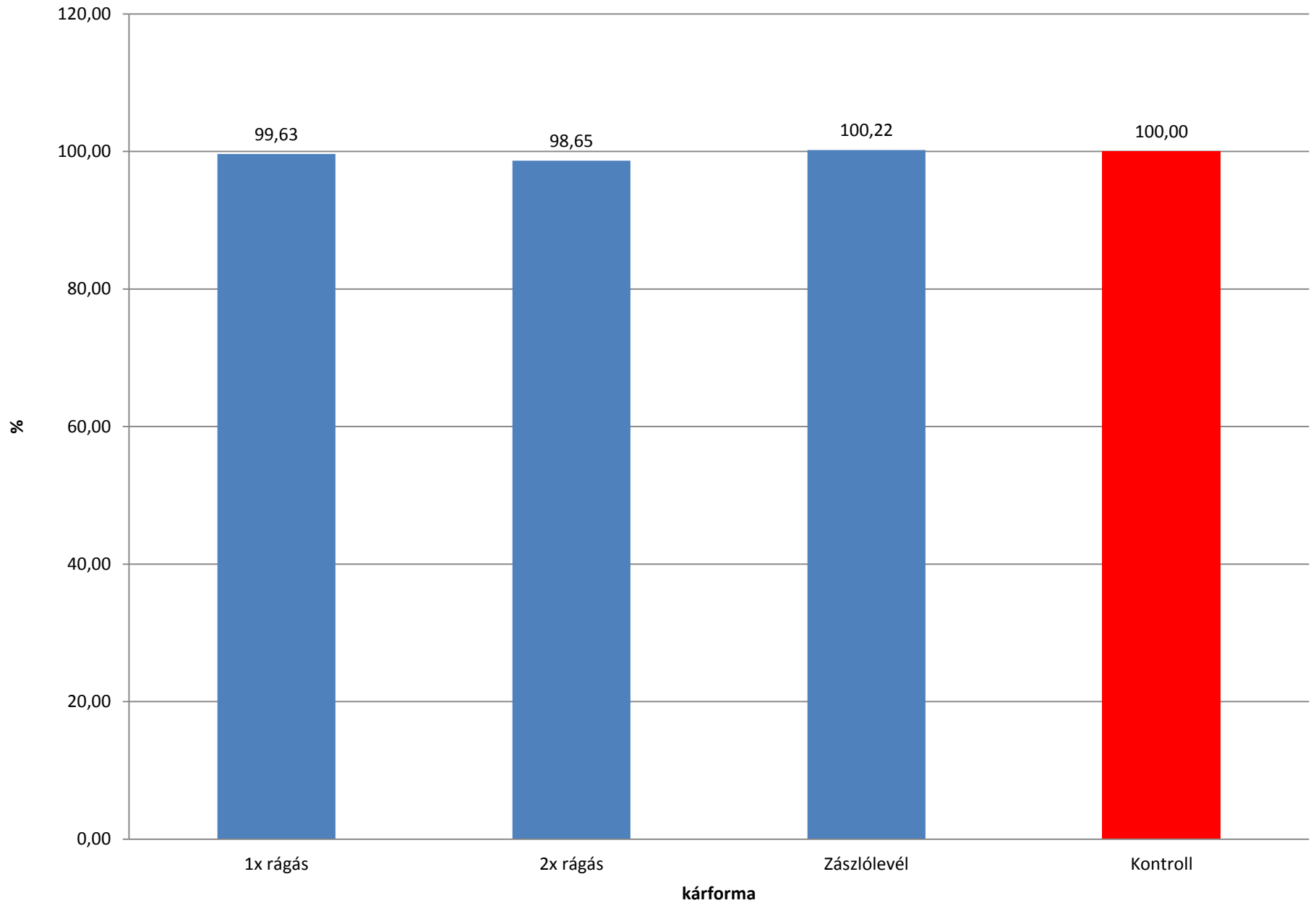
Szimulát taposási kár

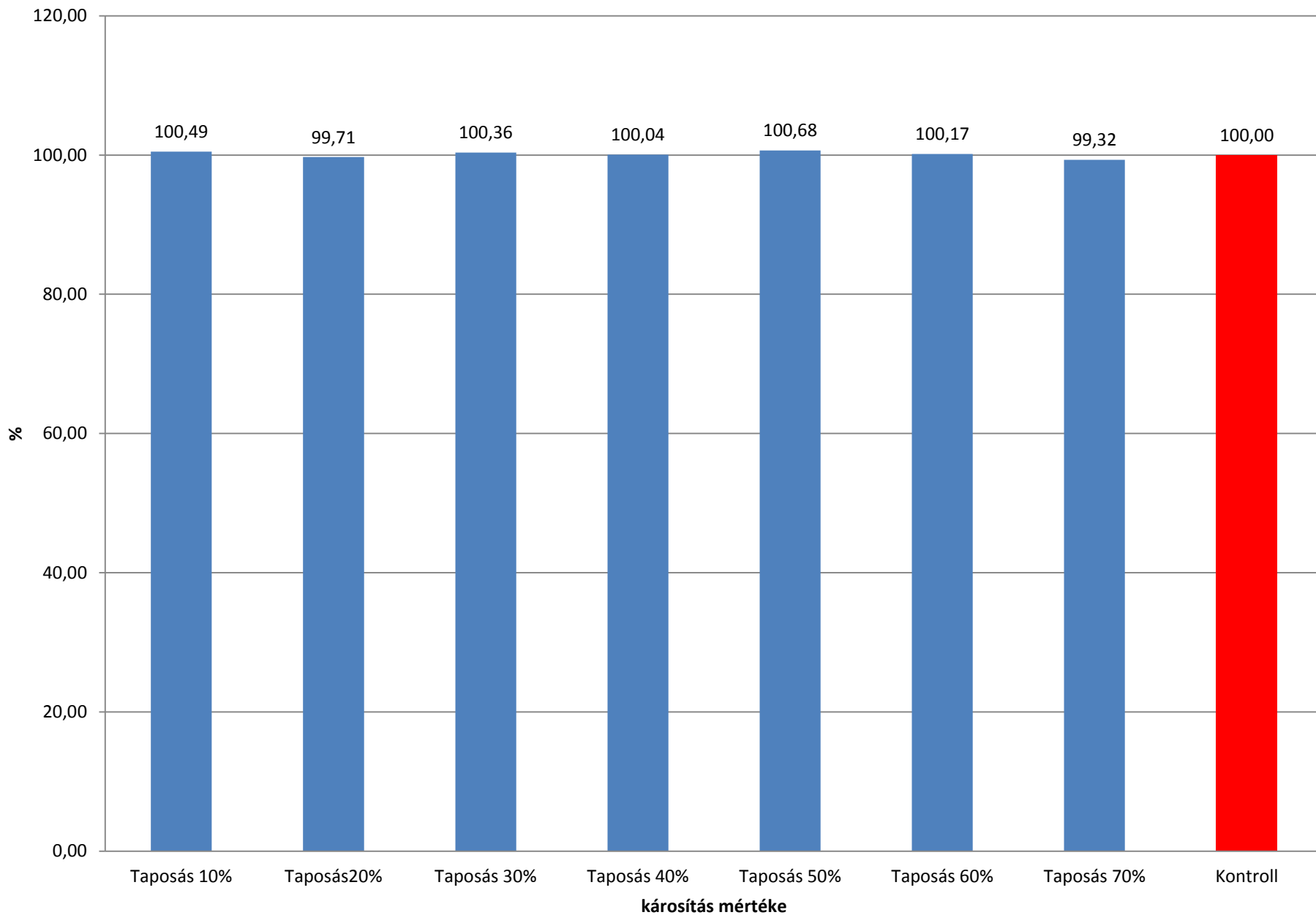
Termésjellelmezők változása

- Hektolitertömeg:
  - A rágáskároknál,
  - A taposási kárnál.

Rágáskárosított búza hektolitertömeg változása (%)

Taposott búza hektolitertömeg változása (%)

EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Napraforgó

- A napraforgó a mezei nyúl és az őz korai károsítását a hiedelmekkel ellentétben igen jól kompenzálja.
- 70%-os rágottság mellett, a károsítás időszaka szerint 13 – 26 – 56 % között volt a tényleges terméskiesés.
- Az olajtartalom változása nem számottevő.

- A betakarításkori nedvességtartalom egyedül a korai károsítást elszenvedett állományokban növekedett,
- Az ezerkaszat-tömeg csökkenése nem, csak növekedése volt tapasztalható, az is csak a tőhiányos állományokban.

Kukorica

- A csonkított kukorica nem szenved el jelentős terméskiesést,
- A betakarításkori víztartalom kedvező irányba változott,
- Az ezermagtömeg szignifikáns különbséget nem mutatott (hibrid!).

Őszi búza

- A termésátlag nem csökkent statisztikailag igazolható mértékben 1x-es teljes rágáskár esetén,
- 2x-es teljes rágáskár esetén kimutatható a termésátlag csökkenése, ennek mértéke a gyakorlatban 10%,
- A kései károsítások során a zászlóslevél lerágása 30% körüli termésveszteséget okozhat.

Az eredmények gyakorlati haszna

- Korrekciós táblázatok kidolgozása a vadkárbecslőknek,
- Gazdák „megnyugtatósa” korai és egyenletes taposás, rágás, túráskáros állományokra,
- Nem vad okozta mezőgazdasági károk értékelése,
- Tanácsadás:
  - vadászatra jogosultak részére,
  - termelőknek kárenyhítéskor, pl.:
    - *Kitárcsázzanak-e vagy ne?*

Példa napraforgóra

„Laikus” vadkárbecslő

100 hektáros napraforgó tábla, a szegélyben 10 hektáron 70%-os korai őz általi károsítás, sok elágazással. A kárt jó esetben, felmérve 70%-nak veszi fel, szubjektív becslés esetén 100%-nak. 3 t/ha átlagtermés esetén ez:

$10 \text{ ha} \times 3 \text{ t/ha} = 30 \text{ t kár} \times 86\,000 \text{ Ft} = \mathbf{2\,580\,000 \text{ Ft kár.}}$

Eredményeink alapján

70%-os korai kár esetében a terméskiesés mindössze 13%-os mértékű, azaz:

$10 \text{ ha} \times 0,13 = 1,3 \text{ ha kár} \times 3 \text{ t/ha} = 3,9 \text{ t kár} \times 86\,000 \text{ Ft} = \mathbf{335\,400 \text{ Ft kár!!!}}$

2 580 000 Ft vs. 335 400 Ft = 770%-os eltérés!!!

Végső konklúzió

A kár ezekben az esetekben
sokkal kevesebb, mint
amennyinek látszik!!!

Illetve, mint amennyit a vadkárbecslő
becsül!

Kísérletek folytatása

- Korábbi kísérletek megisméltése (évjárat hatás, más fajták, hibridek vizsgálata),
- Túraskárok szimulálása kukoricában,
- Vetőmagtermesztésben okozott vadkárok vizsgálata,
- Szimulált vadkárok gyümölcsösökben.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

További vizsgálataink eredményeiről érdeklődhetnek:
Mező-Vad Kft. 7130 Tolna, Ybl M. u. 7.

Dr. Marosán Miklós

marosan.miklos@aotk.szie.hu

06-20-4551115

Dr. Király István

kiralyistvan.hu@gmail.com

06-30-2394640